

Saara Hyrkkö vihr ym.

Toimenpidealoite kokeilusta koulutussetelin tarjoamiseksi

Eduskunnalle

Koronapandemia on tuonut mukanaan ylimääräistä epävarmuutta toisen asteen opintojen loppuun saattamiseen ja korkeakoulujen opiskelijavalintoihin. Mahdollisuus aloittaa opintoja avoimessa korkeakoulussa mahdollisen välivuoden aikana avaisi nuorille ovia ja toisi turvaa epävarmuuden keskellä. Koronapandemian aikana yliopistot ja ammattikorkeakoulut ovat tarjonneet maksutta avoimen puolen opintoja työttömille ja lomautetuille.

Kevään yhteishaussa yli 150 000 henkilöä hakee itselleen korkeakoulupaikkaa. Vain joka kolmas saa opiskelupaikan ja voi aloittaa opinnot. Opintojen aloittamista viivästyttää paitsi aloituspaikkojen määrä myös opintoputken aiheuttama uupuminen. Jopa reilu neljännes lukiolaisista aikoo pitää välivuoden ennen opintojen jatkamista eikä aio jatkaa suoraan korkeakouluun.

Avoimesta väylästä on tullut yksi vaihtoehto ponnistaa korkeakouluopintoihin ilman tutkinto-oikeutta. Normaalisti avoimen väylän kautta opinnot jäävät kuitenkin opiskelijan itse maksettaviksi, vaikka useimmat opinnoista ovat täysin samat tutkinto-opiskelijoille ja ne voidaan hyväksilukea, kun opiskelija saa tutkinto-oikeuden. Näin opiskelija voi valmistua tavanomaista ripeämmin.

Korkeakouluvision tavoitteena on, että vuoteen 2030 mennessä yli puolella nuorista olisi korkeakoulututkinto. Yhteiskunnan muuttuessa on perusteltua pohtia, onko tavoite asetettu riittävän korkealle kilpailukykyisen osaamisen ja laadukkaan tutkimuksen takaamiseksi. Jo nykyinen tavoite edellyttää kuitenkin merkittävää lisäystä korkeakoulujen aloituspaikkoihin ja muita toimia nuorten opintoihin pääsyn helpottamiseksi. Korkeakoulujen aloituspaikkojen ja hakijamäärien välinen ristiriita tulisi ratkaista niin, että yhä useampi voisi suorittaa itselle mielekkäitä opintoja eikä opetuksen järjestäjille ja opintoihin pyrkiville ei aiheutuisi muutoksista kohtuutonta haittaa.

Yksi ratkaisu olisi koulutusseteli, joka myönnettäisiin toiselta asteelta valmistuville, jotka jäävät ilman korkeakoulupaikkaa. Setelillä saisi oikeuden suorittaa avoimen puolen korkeakouluopintoja ennen tutkinto-ohjelmaan hyväksymistä. Koulutusseteliä sovellettaisiin sekä yliopistojen että ammattikorkeakoulujen avoimiin opintoihin. Setelin avulla tuhannet nuoret pääsisivät kiinni korkeakouluopintoihin, mikä nopeuttaisi myös osaavan työvoiman saamista. Koulutussetelin käyttöönotto olisi siten myös työllisyystoimi.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

Toimenpidealoite TPA 39/2021 vp

että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin käynnistääkseen kokeilun, jossa toiselta asteelta valmistuvat saavat käyttöönsä koulutussetelin avoimen korkeakoulun opintojen suorittamista varten.

Helsingissä 14.4.2021

Saara Hyrkkö vihr
Kaisa Juuso ps
Atte Harjanne vihr
Noora Koponen vihr
Sari Multala kok
Pirkka-Pekka Petelius vihr
Eva Biaudet r
Satu Hassi vihr
Inka Hopsu vihr
Mari Holopainen vihr
Ritva Elomaa ps
Outi Alanko-Kahiluoto vihr
Iiris Suomela vihr